

Dagen då världen lyssnade på Alva

Berättelse

Den 10 december 1982 var en fredag, och i Oslo stadshus rådde högtidlig stämning. Norges kung satt bland gästerna, och rummet var fyllt av människor som hade kommit för att se Nobels fredspris delas ut. Detta år gick priset till två personer som hade ägnat sina liv åt samma sak: kampen för nedrustning och en värld med färre vapen.

Den ena var Alva Myrdal från Sverige, den andra Alfonso García Robles från Mexiko. De fick priset, enligt Nobelkommittén, för sitt arbete för nedrustning och för kärnvapenfria zoner. För Alva var ögonblicket särskilt stort. Hon var 80 år gammal, och i decennier hade hon arbetat för freden utan att se det stora genombrott hon hoppades på.

Hon hade lett Sveriges delegation vid den långa nedrustningskonferensen i Genève. Hon hade varit minister med ansvar för nedrustning, och hon hade rest, skrivit och talat för att väcka människors oro inför kärnvapnen. Gång på gång hade hon krävt att stormakterna skulle minska sina vapen, och gång på gång hade hon mötts av tystnad. Att hon ändå stod här nu, med medaljen och diplomaten i handen, var ett bevis på att hennes envisa röst till slut hade nått fram.

När Alva reste sig för att tala väntade sig många ett långt anförande. I stället inledde hon med att be om ursäkt för att talet skulle bli kort. Hon förklarade att talets korthet inte alls var ett mått på djupet i hennes tacksamhet. Tvärtom riktade hon ett varmt tack till alla de vanliga människor runt om i världen som hade byggt upp en stark folkrörelse för fred. För Alva handlade priset inte främst om henne själv, utan om en sak som var större än en enda person.

Dagen därpå höll hon sin Nobelföreläsning. Den hade titeln "Nedrustning, teknik och våldets tillväxt", och i den varnade hon för hur ny teknik och allt fler vapen riskerade att leda till mer våld. Priset löste inte problemet med kärnvapen, men det gav hennes budskap en plats på världens scen. Just den dagen lyssnade världen verkligen på Alva Myrdal.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
högtidlig	allvarlig och fin, som vid en viktig händelse
nedrustning	att minska antalet vapen
kärnvapenfria zon	ett område där kärnvapen inte är tillåtna
decennium	en period på tio år
genombrott	när något äntligen lyckas efter mycket arbete
en delegation	en grupp som representerar ett land vid ett möte
en stormakt	ett mycket stort och mäktigt land

ORD	FÖRKLARING
envis	som inte ger upp
ett anförande	ett tal inför andra
ett mått på	ett tecken på hur stort eller litet något är
en folkrörelse	en stor grupp vanliga människor som arbetar för samma sak

Läsförståelsefrågor

1. Vilken dag och plats handlar texten om?
 1. Den 10 december 1982 i Oslo stadshus.
 2. Den 31 januari 1902 i Uppsala.
 3. En konferens i Genève.
2. För vad fick Alva och Alfonso priset, enligt Nobelkommittén?
 1. För arbete med skola och utbildning.
 2. För arbete för nedrustning och kärnvapenfria zoner.
 3. För forskning om befolkning.
3. Hur gammal var Alva när hon fick priset?
 1. 50 år
 2. 65 år
 3. 80 år
4. Vad hade ofta mött Alva när hon krävde att stormakterna skulle minska sina vapen?
 1. Tystnad.
 2. Snabba beslut.
 3. Stora prissummor.
5. Vad sa Alva om sitt korta tal?
 1. Att hon inte hade förberett sig.
 2. Att det korta talet inte var ett mått på hur tacksam hon var.
 3. Att hon var trött och ville gå hem.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Alva och Alfonso delade på fredspriset.
 2. Alvas Nobelföreläsning hade titeln "Nedrustning, teknik och våldets tillväxt".
 3. Norges kung höll också ett tal under ceremonin.
7. Varför var ögonblicket "särskilt stort" just för Alva? Förklara med egna ord. (inferens)
8. Texten säger att priset "inte löste problemet med kärnvapen, men gav hennes budskap en plats på världens scen". Vad menas med det? (inferens)
9. I texten tackar Alva särskilt vanliga människor i en folkrörelse för fred, inte sig själv. Vad säger det om hur hon såg på sitt arbete? (inferens)

Facit

1. Den 10 december 1982 i Oslo stadshus.
1. För arbete för nedrustning och kärnvapenfria zoner.
1. 80 år.
1. Tystnad.
1. Att det korta talet inte var ett mått på hur tacksam hon var.
1. ja — b) ja — c) det står inte i texten.
- Exempel på svar: Hon hade kämpat i decennier utan stort genombrott, så att äntligen få ett erkännande efter så lång tid betydde mycket.
- Exempel på svar: Kärnvapnen fanns kvar, men priset gjorde att fler människor hörde och tog hennes budskap på allvar.
- Exempel på svar: Hon såg freden som en gemensam sak, större än henne själv, och ville lyfta fram alla som arbetade tillsammans.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten zoomar in på själva prisceremonin och kompletterar biografien. Den står i preteritum — öva gärna dåtid och perfekt/pluskvamperfekt (hade lett, hade krävt) samt tidsuttryck (i decennier, gång på gång, dagen därpå). Tema: uthållighet, erkännande och att sätta saken före sig själv. Inferensfrågorna (7–9) tränar att läsa mellan raderna.

Diskussionsfrågor

- Alva tackade vanliga människor mer än sig själv. Varför kan det vara viktigt att dela på äran?
- Hon kämpade i decennier innan hon fick erkännande. Vad får människor att fortsätta så länge?
- Tror du att ett pris kan förändra hur människor ser på en fråga? Diskutera.
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om något du tycker är värt att kämpa länge för, även om det är svårt.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Alva Myrdal — https://en.wikipedia.org/wiki/Alva_Myrdal
- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): Alva Myrdal — <https://skbl.se/sv/artikel/AlvaMyrdal>
- NobelPrize.org: Alva Myrdal, Biographical — <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1982/myrdal/biographical/>
- Encyclopaedia Britannica: Alva Reimer Myrdal — <https://www.britannica.com/biography/Alva-Reimer-Myrdal>
- Svenskt biografiskt lexikon: Alva Myrdal — <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=8622>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Alva Myrdal föddes 31 januari 1902 i Uppsala och dog 1 februari 1986 i Stockholm. Hon gifte sig 1924 med ekonomen Gunnar Myrdal och de fick tre barn (Jan, Sissela och Kaj). Tillsammans skrev de "Kris i befolkningsfrågan" (1934). Hon arbetade för FN (1949-1950) och UNESCO (1951-1955), var Sveriges ambassadör i Indien (1955/56-1961), valdes in i riksdagen 1962 och ledde Sveriges delegation vid nedrustningskonferensen i Genève. Hon var nedrustnings- och kyrkominister (cirka 1966/67-1973). År 1982 fick hon Nobels fredspris tillsammans med mexikanen Alfonso García Robles för arbetet för nedrustning. Osäkerhet: exakta start- och slutår för enskilda ministerposter och

ambassadörstid varierar något mellan källor; texterna anger därför perioder ungefärligt. Bild: Porträtt från 1966 (ANEFO), CC BY-SA 3.0 NL, via Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.